

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3864/2020, ECLI:CZ:NS:2021:25.CDO.3864.2020.3

Číslo: 29/2022

Právní věta:

Ustanovení § 2920 odst. 2 o. z. umožňuje výjimečně uložit povinnost k náhradě škody jejímu nesvéprávnímu původci, i když nebyl způsobilý ovládat své jednání a posoudit jeho následky. Žádné zákonné ustanovení však neumožňuje uložit povinnost k náhradě škody osobě vykonávající nad nesvéprávným dohled, pokud tento dohled nezanedbala. Při posuzování náležitého dohledu ve smyslu § 2921 o. z. je nutno rozlišovat mezi výchovnými povinnostmi rodičů, kteří mají dítě v dlouhodobé péči, jsou povinni zajímat se o jeho chování, zájmy, záliby a činnost ve volném čase, soustavně na něj výchovně působit a usměrňovat jeho chování, a možnostmi dětského domova, do něhož je dítě umístěno již s určitými návyky, poznamenané výchovnými chybami dosavadního prostředí a obtížněji ovlivnitelné s ohledem na další limitující faktory institucionálního zabezpečení péče tam, kde primární rodičovská péče selhala.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 22.06.2021

Spisová značka: 25 Cdo 3864/2020

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada nemajetkové újmy (o. z.), Náhrada při újmě na přirozených právech člověka (o. z.), Nezletilí, Odpovědný zástupce, Zavinění

Předpisy: § 2053 o. z.

§ 2920 o. z.

§ 2921 o. z.

§ 2953 odst. 1 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2019, sp. zn. [21 Cdo 6073/2017](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2021, sen. zn. [29 ICdo 112/2019](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. [25 Cdo 1091/2020](#), uveřejněný pod číslem 51/2021 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. [25 Cdo 4507/2010](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. [25 Cdo 1333/2001](#)

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 17. 12. 1968, sp. zn. [3 Cz 57/68](#), uveřejněný pod číslem 4/70 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. [I. ÚS 1587/15](#), N 214/79 SbNU 443

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce do výroku II rozsudku odvolacího soudu a dovolání žalovaného 1) do výroku I rozsudku odvolacího soudu ve věci samé; jinak dovolání žalobce do výroků III a V rozsudku odvolacího soudu a dovolání žalovaného 1) do výroku I v části týkající se nákladů řízení a do výroků II, III, IV a V rozsudku odvolacího soudu odmítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce uplatnil vůči žalovaným nárok na náhradu škody na zdraví způsobené fyzickým napadením žalobce žalovaným 1), který je v ústavní výchově žalovaného 2).

2. Okresní soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 6. 11. 2019, č. j. 15 C 284/2015-525, výrokem I řízení zastavil co do částky 399.000 Kč, výrokem II uložil žalovaným společně a nerozdílně zaplatit žalobci částku 617.925 Kč s příslušenstvím, a výroky III a IV rozhodl o náhradě nákladů řízení. Žalovaný 1) dne 22. 12. 2014 na vycházce mimo dětský domov fyzicky napadl žalobce tak, že mu úmyslně násilně podrazil nohy, čímž mu způsobil tříštivou zlomeninu levé stehenní kosti s trvalými následky. Žalovaný 2) má žalovaného 1) svěřeného do ústavní výchovy. Ze znaleckého posudku z odvětví zdravotnictví, oboru psychiatrie - klinická psychologie bylo zjištěno, že žalovaný 1) byl způsobilý ovládnout své jednání i posoudit jeho následky, ale v obou případech byly tyto kvality sníženy. Okresní soud proto uzavřel, že u žalovaného 1) jsou splněny zákonné předpoklady pro jeho odpovědnost za vzniklou újmu, tedy úmyslné protiprávní jednání, poškození žalobcova zdraví a příčinná souvislost. Odpovědnost žalovaného 2) je dána jednak uznáním ze dne 12. 10. 2015, jednak vědomostí, že je žalovaný 1) problémovou osobou, fyzicky napadl již dříve další chovance žalovaného 2), a tedy měl mít vyšší míru dozoru, kontroly a výchovného vedení. Jestliže tedy žalovaný 2) nechal žalovaného 1) jít na vycházku bez náležité kontroly, odpovídá za zanedbání náležitého dohledu.

3. K odvolání obou žalovaných Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 30. 6. 2020, č. j. 8 Co 182/2020-571, výrokem I rozsudek okresního soudu potvrdil ve vztahu k žalovanému 1) a ve výroku o náhradě nákladů státu, výrokem II a III jej změnil tak, že se zamítá žaloba vůči žalovanému 2), náhradu nákladů řízení uložil pouze žalovanému 1) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými závěry okresního soudu, ale připomenul, že žalovaný 1) byl do zařízení žalovaného 2) umístěn se svými mladšími sourozenci výhradně pro naprostý nezájem rodičů se o děti starat - poskytovat jim výchovu a péči. Nařízení ústavní výchovy tedy nebylo pro poruchy chování, ale k nahrazení výchovné péče rodičů. Zařízení žalovaného 2) je otevřené zařízení, které má co nejvíce simulovat rodinné prostředí a vycházka jedenáctiletého dítěte bez doprovodu je jedním z jeho práv, které lze omezit pouze v souvislosti s konkrétním zákazem v rámci opatření ve výchově. Náležitý dohled tedy nemůže být dohledem stálým, nepřetržitým a bezprostředním, neboť by se v podstatě jednalo o objektivní odpovědnost. Z uvedených důvodů neshledal podle § 2921 o. z. odpovědnost žalovaného 2) za jednání žalovaného 1). K jednání a deliktní způsobilosti žalovaného 1) uvedl odvolací soud, že u něj byly zachovány ovládací i rozpoznávací schopnosti ve snížené úrovni, že byl nižší inteligence, avšak ve věku 11 let, kdy již byl schopen si

uvědomit, že dělá něco špatného a byl schopen své jednání usměrnit, pouze to neudělal. Vzhledem ke skutečnosti, že šlo o úmyslné jednání, je vyloučena moderace náhrady podle 2953 o. z. Ač to odvolací soud explicitně nevyjádřil, nepovažoval na rozdíl od soudu prvního stupně žalobu vůči žalovanému 2) za důvodnou ani na základě žalobcem tvrzeného uznání dluhu.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti výrokům II, III a V rozsudku odvolacího soudu podal dovolání žalobce, neboť má za to, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu jak v otázce uznání dluhu, tak v otázce zanedbání náležitého dohledu žalovaného 2) nad žalovaným 1), případně tyto otázky nebyly dosud dovolacím soudem v daných souvislostech řešeny. Rovněž dle dovolatele nevzal odvolací soud v úvahu ochranu jeho přirozených práv a tato otázka dosud nebyla řešena v rozhodovací praxi dovolacího soudu. Dovolatel původně žádal rovněž 107.050 Kč za bolestné, jež žalovaná 2) v průběhu řízení dobrovolně uhradila prostřednictvím pojišťovny, a tedy tím uznala svůj dluh vůči žalobci. Dále má za to, že již v průběhu řízení došlo k uznání dluhu i co do nároku na náhradu za ztížení společenského uplatnění (dále jen „ZSU“, jednak písemně v odporu proti platebnímu rozkazu, jednak konkludentně během soudního jednání, když žalovaný 2) nevznesl námitky proti vyčíslení ZSU. Při řešení této otázky se měl odvolací soud odchýlit od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu vyjádřené v rozsudku sp. zn. [33 Cdo 3496/2011](#) a dalších, případně tato otázka dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena. Podle dovolatele došlo rovněž k zanedbání náležitého dohledu žalovaného 2) nad žalovaným 1), který dlouhodobě vykazoval poruchy chování a agresivní jednání, proto měl být na vycházky pouštěn pouze v doprovodu osoby s pozitivním vlivem na jeho chování a s náležitým poučením o chování k druhým. Na podporu svého tvrzení uvedl dovolatel příklad patnáctiletého chlapce, který si opatřil funkční pušku a více než týden ji uschoval bez vědomí rodičů, kteří věděli o jeho problematickém chování i zájmu o zbraně, a tedy zanedbali náležitý dohled nad synem (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [25 Cdo 1333/2001](#)). Konečně má dovolatel za to, že odvolací soud postupoval pozitivisticky a nevzal do úvahy ochranu žalobcových přirozených práv, neboť žalobce má těžké zranění s trvalými následky, které jej budou provázet po zbytek života, a náhradu za tento stav by měl poskytnout pouze nezletilý, nemajetný žalovaný 1), u nějž lze pochybovat, zda bude schopen nějaké plnění vůbec poskytnout. Takový stav považuje dovolatel za nespravedlivý. Z uvedených důvodů požaduje dovolatel rovněž změnu nákladových výroků a změnu napadeného rozsudku tak, že žalobě vyhová v plném rozsahu nebo jej zruší a vrátí odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

5. Proti rozsudku odvolacího soudu (do všech výroků) podal dovolání také žalovaný 1), který současně navrhl, aby dovolací soud odložil vykonatelnost dovoláním napadeného rozhodnutí. Má za to, že napadený rozsudek spočívá na vyřešení otázky jeho snížené ovládací a rozpoznávací schopnosti v době vzniku újmy na zdraví, dovolacím soudem dosud neřešené, a dále otázky posuzování úmyslného a nedbalostního jednání i zanedbání náležitého dohledu ze strany žalovaného 2). Dále žalovaný 1) uvedl, že ze znaleckého posudku z odvětví zdravotnictví, oboru dětská psychiatrie a psychologie, vyplývá, že měl omezeny schopnosti ovládací a rozpoznávací, nemohl svými inteligenčními schopnostmi posoudit následky svého jednání a zřejmě nechtěl způsobit tak závažný následek. Jednalo se o běžnou potyčku dětí s výjimečně závažným důsledkem. Je tedy otázkou, zda u něj bylo dáno zavinění, a to dokonce v úmyslu přímém, což dle něj nebylo zkoumáno. Tím došlo k vyloučení aplikace § 2953 o. z. a možnosti přiměřeného snížení náhrady nemajetkové újmy, která je pro něj likvidační. Zároveň připomněl své rodinné a sociální poměry. Dále nesouhlasí s posouzením zanedbání náležitého dohledu žalovaného 2). Proto navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

6. K oběma dovoláním podal žalovaný 2) své vyjádření, ve kterém uvedl, že odvolací soud rozhodl zcela správně, že jeho zařízení není uzavřené a má dětem poskytovat běžný relativně volný režim a

právo na samostatnou vycházku je dáno zákonem. Náležitým dohledem nelze chápat nepřetržitý, stálý a bezprostřední dohled nad počínáním dohlíženého. Současně odmítl, že by došlo k uznání odpovědnosti za škodu písemně či konkludentně před soudem. Navrhl proto, aby dovolací soud obě dovolání odmítl jako nepřipustná.

7. K dovolání žalovaného 1) podal vyjádření také žalobce, podle kterého toto dovolání není přípustné, neboť žalovaný 1) neuvedl rozhodovací praxi dovolacího soudu, od níž se měl dovolací soud odchýlit při řešení otázky deliktní způsobilosti žalovaného 1), a tato praxe již existuje. Obsahem dovolání jsou spíše námitky proti zjištěnému skutkovému stavu a dále prezentace skutkového stavu tvrzeného žalovaným 1), avšak vyvrácené ostatními důkazy. U žalovaného 1) byly dány jak ovládací, tak rozpoznávací schopnosti, jen byly sníženy v podstatné míře a na úrovni svého věku byl schopen chápat důsledky svého jednání, které bylo úmyslné. Současně uvedl, že žalovaný 1) nemůže podat dovolání do výroků týkajících se pouze žalovaného 2), proto by mělo být v této části dovolání žalovaného odmítnuto, souhlasí však s tím, že v dané věci odpovídají žalovaní 1) a 2) solidárně. Navrhuje proto, aby dovolací soud dovolání žalovaného 1) odmítl a přiznal žalobci náhradu nákladů řízení.

8. Usnesením ze dne 22. 3. 2021, č. j. [25 Cdo 3864/2020-666](#), Nejvyšší soud zamítl návrh žalovaného 1) na odklad vykonatelnosti napadeného rozsudku.

III.

Přípustnost dovolání

9. Nejvyšší soud shledal, že dovolání žalobce i žalovaného 1) byla podána včas, oprávněnými osobami (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky jejich advokátního zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.). Dovolání žalobce je přípustné pro řešení otázky zanedbání náležitého dohledu nad nezletilým podle § 2921 o. z. Dovolání žalovaného 1) je přípustné pro řešení otázky odpovědnosti nezletilého se sníženou schopností ovládací a rozpoznávací podle § 2920 o. z. Obě otázky totiž dosud nebyly v rozhodovací praxi dovolacího soudu za účinnosti nové právní úpravy (zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, dále opět jen „o. z.“) řešeny. Dovolání jsou však v rozsahu své přípustnosti nedůvodná a ve zbytku nepřipustná.

IV.

Důvodnost dovolání

10. Protože uznání dluhu je právním jednáním, pro které je pod sankcí neplatnosti stanovena písemná forma (§ 2053, § 582 odst. 1 věta první o. z.), musí být určitost projevu vůle uzнат dluh co do důvodu a výše dána obsahem listiny, na níž je zaznamenán; nestačí, že dlužníku, který jednostranně právní jednání učinil, případně věřiteli, kterému bylo toto právní jednání adresováno, byl jasný jak důvod uznávaného dluhu, tak jeho výše, není-li to poznatelné z textu listiny. Určitost písemného projevu vůle je objektivní kategorií a takový projev vůle by neměl vzbuzovat důvodně pochybnosti o jeho obsahu ani u třetích osob (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2019, sp. zn. [21 Cdo 6073/2017](#)). Písemné prohlášení podle ustanovení § 2053 o. z. jako výslovné uznání dluhu je třeba odlišit od konkludentního uznání dluhu podle ustanovení § 2054 o. z. Při konkludentním uznání dluhu dlužník dluh uznává s účinky podle ustanovení § 2053 o. z. svým faktickým jednáním (placením úroků z dlužné částky nebo plněním části dluhu), ledaže by pohledávka žalobce byla v době placení úroků nebo částečného plnění již promlčena. Zatímco uznání dluhu placením úroků není nijak podmíněno (dobrovolné zaplacení úroků z dlužné částky se bez dalšího považuje za uznání dluhu), částečné plnění musí být poskytnuto za takových okolností, že lze v konkrétním případě usuzovat na to, že jeho poskytnutím dlužník uznává i zbytek dluhu.

11. Žalovaný 2) ani ve vyjádření k odporu, ani v řízení před soudem neučinil vůči žalobci projev vůle

směřující k uznání dluhu co do důvodu a výše ve smyslu § 2053 o. z. Za toto prohlášení nelze považovat ani formulaci, že žalovaný 2) přejímá odpovědnost za to, co se stalo, ani nevznesení námitky proti výši nároku na náhradu za ZSU, neboť se nejedná o určitý projev vůle výše uvedený. Především až do rozhodnutí odvolacího soudu ze dne 23. 5. 2017, č. j. 8 Co 1548/2016-212, nebyl nárok žalobce jasný a určitý, ve vztahu k žalovanému 2) ani nebylo zřejmé, z čeho svůj nárok odvozuje. V takové situaci nelze uzavřít, že došlo k uznání dluhu žalovaným písemně či konkludentně. Odkaz na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. [33 Cdo 3496/2011](#), je nepřijatelný, neboť v projednávané věci nedošlo k platnému uznání závazku. Naopak ve vztahu k § 2053 o. z. již dovolací soud vyložil podmínky pro uznání dluhu výrazně restriktivněji, než žádá žalobce, např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2021, sen. zn. [29 ICdo 112/2019](#), v němž bylo posuzováno právní jednání, jímž se dlužník k pohledávce svého věřitele vyjádřil v seznamu závazků předloženém insolvenčnímu soudu podle § 104 insolvenčního zákona tak, že ji nepopírá ani co do důvodu, ani co do výše, ba dokonce svůj postoj k takové pohledávce vyjádřil tak, že pohledávku co do důvodu a výše „uznává“, avšak dovolací soud uzavřel, že nejde o uznání dluhu ve smyslu § 2053 o. z., protože nejde o právní jednání adresované věřiteli takové pohledávky. Na uvedeném nic nemění ani skutečnost, že za žalovaného 2) nárok na bolestné uhradila jeho pojišťovna, neboť ani toto plnění nezakládá uznání dluhu žalovaným 2). Otázka uznání dluhu žalovaným 2) nebyla tedy rozhodnuta odvolacím soudem v rozporu s judikaturou dovolacího soudu, a přípustnost dovolání proto nezakládá.

12. Podle § 2920 o. z. nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, nahradí způsobenou škodu, pokud byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky; poškozenému náleží náhrada škody i tehdy, nebránil-li se škůdci ze šetrnosti k němu. Podle odst. 2 nebyl-li nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky, má poškozený právo na náhradu, je-li to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného.

13. Podle § 2921 o. z. společně a nerozdílně se škůdce nahradí škodu i ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled. Není-li škůdce povinen k náhradě, nahradí poškozenému škodu ten, kdo nad škůdce zanedbal dohled.

14. Z důvodů zvláštního zřetele hodných může soud podle § 2953 odst. 1 o. z. náhradu škody přiměřeně snížit. Vezme přitom zřetel zejména na to, jak ke škodě došlo, k osobním a majetkovým poměrům člověka, který škodu způsobil a odpovídá za ni, jakož i k poměrům poškozeného. Náhradu nelze snížit, byla-li škoda způsobena úmyslně.

15. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. [25 Cdo 1091/2020](#), uveřejněném pod číslem 51/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, již dovolací soud uzavřel, že nezletilí, kteří nenabyl plné svéprávnosti, a duševně postižení hradí jimi způsobenou újmu, jestliže byli schopni posoudit následky svého jednání a ovládnout je. V opačném případě (s výjimkou situace, kdy je vzhledem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného spravedlivé, aby deliktně nezpůsobilým osobám byla přesto povinnost k náhradě uložena) má poškozený nárok na náhradu újmy jen proti osobě, která byla povinna vykonávat nad takovým škůdce dohled, prokáže-li, že náležitý dohled zanedbala.

16. Skutkový průběh napadení nebyl v projednávané věci sporný. Ze skutkových zjištění odvolacího soudu vyplynulo, že dne 22. 12. 2014 žalovaný 1) na vycházce v doprovodu stejně starého kamaráda nejprve vulgárně napadl žalobce, a poté po jeho vulgární odpovědi začal žalobce utíkat a žalovaný 1) jej dohnal, zezadu jej strhl na zem a podkopl mu nohy a poté mu na zemi na nohu zatlačil. Tvrzení o urážkách matky žalovaného 1) žalobcem i o nehodě a uklouznutí byly vyvráceny. Rovněž bylo zjištěno, že napadení se žalovaný 1) dopustil jako jedenáctiletý, je vývojově opožděný, nezralý a inteligenčně v pásmu podprůměru až lehké mentální dysfunkce. Obecně věděl, že nemá druhým

dětem ubližovat, ale nebyl schopen adekvátně zhodnotit možné důsledky svého jednání, a tedy byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky, ale tyto kvality u něj byly podstatnou měrou sniženy. Žádné vážné zranění zřejmě způsobit nechtěl.

17. Na základě uvedených skutkových závěrů odvolací soud po právní stránce uzavřel, že žalovaný 1) byl odpovědný za své jednání, neboť sice nedosáhl plné rozumové vyspělosti, je limitován osobnostně nižší inteligencí, měl sniženy ovládací a rozumové schopnosti, avšak měl je zachovány potud, že obecně věděl přiměřeně svému věku, že nemá ostatním lidem ubližovat, že dělá něco špatného a byl schopen své jednání usměrnit, jen to neudělal. Naopak ve vztahu k žalovanému 2) odvolací soud zdůraznil, že je ze zákona povinen umožnit svým svěřencům samostatnou vycházku bez doprovodu vychovatele a že chování žalovaného 1) před předmětnou událostí nevybočovalo z běžného chování jedenáctiletého chlapce přicházejícího do puberty, zvláště v prostředí dětského domova. Požadavek náležitého dohledu nelze chápat jako neustálý dohled v podstatě zabraňující možnosti dohlíženého samostatně jednat.

18. Dovolací soud se s tímto posouzením odvolacího soudu zcela ztotožňuje, jakož i s jeho odkazem na náleze ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. [I. ÚS 1587/15](#), ve kterém Ústavní soud konstatoval, že soukromý život obecně chrání možnost jednotlivce žít svůj život bez nepřiměřených zásahů a narušení. V základech tohoto práva je koncept svobody ve smyslu „být nechán na pokoji“, tedy existence nějaké soukromé zóny, do které by neměl nikdo vstupovat či zasahovat. Podle Ústavního soudu je třeba ke stanovení požadované míry náležitého dohledu přistupovat uvážlivě. Je nutno nalézt správnou rovnováhu mezi intenzitou dohledu a svobodou dětí. Život s sebou přináší různá nebezpečí a rizika nelze zcela eliminovat bez ztráty svobody. Ani v současné době nelze při určování zákonem požadované míry náležitého dohledu přijmout hraniční pozici, ve které se odpovědnost osoby vykonávající dohled nad dítětem, a to zejména v kontextu újmy vzniklé samotnému dítěti, stává prakticky absolutní. A to ze dvou hlavních důvodů. Za prvé, takto intenzivní dohled by vedl ke značné ztrátě svobody dětí, a v důsledku i jejich radosti ze života. Jejich možnost podstupovat dobrodružné činnosti a být samostatné by byla značně omezena. Za druhé, cílem péče o děti, jako součásti rodičovské odpovědnosti, je zajistit řádný všestranný vývoj dítěte, jak tělesný, tak citový, rozumový a mravní, a tím mimo jiné zajistit, aby po dosažení svéprávnosti bylo dítě již samo schopno rozhodovat o svém životě a nést následky svého jednání. Učit děti samostatnosti a odpovědnosti je tak povinností, ale i právem rodičů. Tím, že rodiče děti vychovávají k samostatnosti, tak je nejlépe chrání před nebezpečím. Absolutní odpovědností rodičů za činy jejich dětí by byl zcela popřen tento důležitý aspekt výchovy dětí.

19. Není rozumného důvodu proč uvedené závěry týkající se rodičovské péče nevztáhnout přiměřeně rovněž na vychovatele zařízení žalovaného 2). Poukaz žalobce na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [25 Cdo 1333/2001](#) však nelze považovat za přílehlavý. Je přece jen nutno rozlišovat mezi citovaným rozsudkem posuzovanými výchovnými povinnostmi rodičů, kteří mají dítě v dlouhodobé péči, jsou povinni zajímat se o jeho chování, zájmy, záliby a činnost ve volném čase, soustavně na něj výchovně působit a usměrňovat jeho chování, a možnostmi dětského domova, do něhož je dítě umístěno již s určitými návyky, poznamenané výchovnými chybami dosavadního prostředí a obtížněji ovlivnitelné s ohledem na další limitující faktory institucionálního zabezpečení péče tam, kde primární rodičovská péče selhala.

20. K dovolání žalovaného 1) pak dovolací soud konstatuje, že došlo k napadení devítiletého žalobce jedenáctiletým žalovaným 1) po zcela banální verbální výměně vulgarit iniciované žalovaným 1), a to tak, že žalobce před žalovaným 1) utíkal a žalovaný 1) jej zezadu strhl a podrazil mu nohy, a poté na zemi ještě na nohu žalobce zaklekl či ji přitlačil. Jednalo se tedy o úmyslné vědomé jednání žalovaného 1), který byl starší a silnější, proti mladšímu žalobci, který zřejmě z obavy před žalovaným utíkal, a ten jej napadl zákeřně zezadu, s úmyslem jej povalit na zem, veřejně ponížit a přinejmenším způsobit okamžitý pocit bolesti. Lze se ztotožnit se závěrem, že se jednalo o běžnou

potyčku dětí daného věku, avšak s mimořádně závažným následkem, který zřejmě žalovaný 1) způsobit nechtěl, jen proto však nelze učinit závěr, že žalovaný za toto jednání a jeho následek neodpovídá. Žalovaný byl poučen o tom, jak se na vycházce chovat, jak se má a nemá chovat k ostatním dětem v zařízení žalovaného 2) a obecně věděl, že takové jednání není správné, jen se rozhodl, že se přesto takto zachová. Závěr odvolacího soudu o zaviněném úmyslném jednání (byť úmysl patrně nezahrnoval způsobení tak závažné újmy na zdraví) je tedy správný. K tomu dovolací soud doplňuje, že poučení o tom, jak se chovat k ostatním dětem v dětském domově je dostatečným poučením o vzájemných mezilidských vztazích, neboť si nelze představit jednání nevhodné vůči ostatním dětem dětského domova, avšak vhodné vůči ostatním dětem a naopak.

21. Lze vyjádřit politování nad nešťastnou situací žalobce, jenž si ponese trvalé následky do konce života, i žalovaného, jenž vzešel z natolik neutěšeného rodinného prostředí, že musel být svěřen do péče žalovaného 2) a jako nemajetný bude zřejmě mít velmi omezené možnosti sám uhradit plné odškodnění nemajetkové újmy způsobené žalobci, avšak nelze v zájmu spravedlivého vyřešení věci solidárně touto povinností zatížit žalovaného 2), neboť by se takový postup rovnal objektivní odpovědnosti, kterou zákon pro daný skutkový stav nezakládá. Ustanovení § 2920 odst. 1 o. z. umožňuje výjimečně uložit povinnost k náhradě škody jejímu nesvéprávnému původci, i když nebyl způsobilý ovládat své jednání a posoudit jeho následky. Žádné zákonné ustanovení však neumožňuje uložit povinnost k náhradě škody osobě vykonávající nad nesvéprávným dohled, pokud tento dohled nezanedbala. Tento závěr nelze překonat ani poukazem na ochranu přirozených práv žalobce, neboť by takový postup vedl k absurdním důsledkům, kdy by v případě nemajetného viníka újmy na zdraví byl bez opory v zákoně zavázán k náhradě škody vhodný finančně zajištěný subjekt. Stejně tak ani závažnost utrpěné újmy na zdraví není způsobilá založit opodstatněnost nároku na její náhradu, nejsou-li splněny ostatní předpoklady vzniku takového nároku.

22. Jelikož dovolací soud neshledal dovolání žalobce a žalovaného 1) do výroků o věci samé vyznívajících v jejich neprospěch důvodnými, postupoval podle § 243d písm. a) o. s. ř. a dovolání zamítl.

23. Z povahy dovolání jakožto opravného prostředku vyplývá, že k jeho podání je oprávněn pouze účastník, v jehož právních poměrech napadené rozhodnutí způsobilo újmu odstranitelnou jeho změnou nebo zrušením. Proto žalovaný 1) není oprávněn podat dovolání do výroku II rozsudku odvolacího soudu, pokud jím byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o povinnosti žalovaného 2) plnit žalobci, tento výrok se žalovaného 1) netýká a žádnou újmu napravitelnou rozhodnutím dovolacího soudu mu nepůsobí. Proto bylo v tomto rozsahu dovolání žalovaného 1) jako podané osobou neoprávněnou podle § 243c odst. 3 věty první a § 218 písm. b) o. s. ř. odmítnuto.

24. Pokud dovolatelé napadli rozsudek odvolacího soudu rovněž ve výrocích o nákladech řízení, jsou v tomto rozsahu jejich dovolání podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. nepřipustná.